

KELEIVIS
DARBO ŽMONIŲ LAIKRAŠTIS

Prenumerata metams:
Amerikoje \$2.00
Pietų Amerikos Valstybėse \$2.00
Kanadoje ir kitur \$2.00

Prenumerata pusei metų:
Amerikoje \$1.25
Kanadoje ir kitur už Suvenyrų \$1.50
Valstijų \$1.50

Apkelbimų kainų klausit laiku.
Kreipiantis su kokiais nors reikais
adresuokite:

KELEIVIS
253 Broadway, So. Boston, Mass.

KELEIVIS

KELEIVIS
LITHUANIAN WEEKLY
Published by J. G. Gogala & Co.

Represents over 75,000 Lithuanians in
New England, and about 1,000,000
in the United States.

**THE BEST ADVERTISING
MEDIUM.**

Advertising Rates
on Application

KELEIVIS
253 Broadway, So. Boston, Mass.

No. 21 Keleivio Telefonas So. Boston 3071 SO. BOSTON, GEGUŽES-MAY 22 D., 1929 M. Keleivio Telefonas So. Boston 3071 **Metai XXIV**

"Entered as Second Class Matter" February 23, 1905, at the Post Office at Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879

Maskva Ruošiasi Gražinti Pilną Laisvę Kunigams.

DIDELIS NUSILEIDIMAS POPIEŽIUI.

Tuo tarpu socialdemokratų ir revoliucionierių organizacijos uždraustos.

Maskvos diktatoriai nutarė sustaityti su Romos popiežium ir gauti jo palaiminimą. Tuo tikslu jie ruošiasi gražinti pilną laisvę kunigams ir jų bažnyčioms.

Siomis dienomis Maskvoje posėdžiauja Sovietų Kongresas, ir viename jo posėdžių pereiną savaitę Liaudies Komisarų Tarybos pirmininkas Aleksiejus Rykovas pasakė:

"Kovojo prieš religiją administracinėmis priemonėmis ir patvarkymais pasidaro netik naudos, bet ir žalos. Todel šitame posėdyje jūs turėsite užgirti priedą prie konstitucijos, kuris užtikrina darbininkams pilną sąžinės laisvę, atskiria bažnyčią nuo valstybės ir mokyklą nuo bažnyčios, taip kad visi piliečiai turėtų teisę praktikuoti religiją, kaip lygiai ir agituoti prieš religiją."

Toliaus savo kalboje komisarų pirmininkas pabrėžė, kad valdžia neatsizada kovos prieš tikybą, tik šita kova turi but jau kitokia, negu iki šiol buvo. Represijos mis ir persekiojimai "religinių užkūrų" neįsklaidys, jis sako: šita gali padaryt tikta kultūra ir mokslas, kuriais liaudis privalo giliai persiunkti.

Šitas Rykovo ramimas tečiaus yra tikta "dlia prostoi narod," kaip tas armenas syki Rusijos dūmų yra pasakę apie caro valdžios ramimus. Tikrumeje Maskvos komisarai daro didelį po-pams ir kunigams nusileidimą, kad gavus jų paramą savo viešpatavimui. Stalinas pajuto, kad pažangiais darbininkais jis atskiremti jau nelabai gali. Opozicija prieš jį kyla jau iš kairės ir iš dešinės. Siomis dienomis jam prisiėjo ištremti į užsienį net ir darbininkų unijų vadą Tomskį. Taigi reikia įjieskoti paramos tamsiuose sluogsnuose, kurie klauso dar kunigų ir popų. Ir del to prie Sovietų konstitucijos jau prideda "pataisymas," kuriuo užtikrinama dvasiškijai pilna laisvė. Už tą laisvę, žinoma, dvasiškija turės remti Stalino diktaturą, taip kaip kitą syk ji rėmė caro despotizmą.

Neseniai buvo žinių, kad tarp Maskvos ir Vatikano busias padarytas konkordatas. Popiežius pripažinsias sovietų valdžią, o Stalinas paskelbsias laisvę katalikų bažnyčiai. Taigi prie to, matyt, ir einama. Koncesijos bolševikų režimas daro netik kapitalistams, bet ir klerikalams.

Tuo tarpu socialdemokratų organizacija Rusijoje griežčiausia uždrausta. Revoliucionierių partija taip pat panaikinta. Pažangiems elementams veikti neleidžiama, o reakcininkams skelbiama pilna laisvė. Ir musiskiai

komunistai vis dar pasakoja apie Maskvos "revoliucingumą!"

TOMSKIO IŠTREMIMAS PATVIRTINTA.

"Keleivy" buvo jau rašyta, kad Rusijos diktatorius Stalinas nutarė ištremti unijų vadą Michailą Tomskį į Sibirą. Dabar šita žinia patvirtinama tik sakoma, kad Tomskis išsiunčiamas ne Sibirą, o Vokietijon "gydytis." Žinoma, tas "gydymasis," tai priemonė Rusijos darbininkams mulkinti, nes Tomskis jokia liga neserga ir jam gydytis visai nereikia.

Lietuvoje Pasireiskia Badas.

"Keleivio" redakcijai rašoma iš Rokiškio ir Panevėžio apskrčių, kad pavasaris nieko gera tenai nelemias. Gegužės 5 dieną, kada laukai turėtų but jau įsėti, da niekas nesą padaryta. Orai labai biauurs, dienomis lija, naktimis šala, gyvulių ganyt dar negalima ir nėra kuo juos namie maitinti. Nėra nei sau duonos, nei gyvuliams pašaro, ir išrodo, kad laukai vėl liks dirvonais. Žmonės ir verkia ir meldžiasi, bet paki iki šiol buvo. Represijos mis ir persekiojimai "religinių užkūrų" neįsklaidys, jis sako: šita gali padaryt tikta kultūra ir mokslas, kuriais liaudis privalo giliai persiunkti.

ISLANDIJOS PARLAMENTUI SUKANKA 1,000 METŲ.

Seniausias pasauly parlamentas yra Islandijoje. Ateinančiais metais sukanka lygiai 1,000 metų nuo jo įsteigimo. Toms sukaktuvėms pažymėti Islandijos sostinėj Reykjavik bus didelės iškilmės, į kurias jau yra pakviesti daug žymių pasaulio vyrų, jų tarpe ir amerikiečių Yale Universiteto profesorius Benson, didelis lietuvių draugas. Islandijos sala priklauso Danijai, ir Danijos karalius skaitosi podraug Islandijos karaliū. Jisai ir iškilmes atidarys.

ZALESKIS VAISINA LATVIUS.

Lenkų užsienių reikalų ministeris Zaleskis latvių delegacijai pagerbti Varšuvų suruošė pietus, kuriuose dalyvavo taip pat ir vyriausybės nariai. Po pietų užsienių reikalų ministerijos bute įvyko rautas, kuriame dalyvavo prekybos ir pramonės ministeris Kviatkovskis, buvęs finansų ministeris Čechovičius, viceministeris Vysockis, senatorius Kameneckis, aukštesnieji kardininkai ir kiti.

LENKAI DEMONSTRUOJA PRIES VOKIETIJĄ.

Paskutiniuju laiku daugelyje Lenkijos miestų buvo suruoštos nedraugingos Vokietijai demonstracijos. Poznanėj lenkai puolė vokiečių kšautuves. Triukšmingos demonstracijos prieš vokiečius buvo suruoštos ir Varšuvų.

AMERIKIEČIAI ELEKTRIFIKUOS LENKIJĄ?

Berlyno žiniomis, Lenkijos valdžia duodanti Harri-mano kompanijai iš Amerikos šešiasdešimčiai metų koncesiją elektrifikuoti apie 80,000 keturkampių kilometrų Lenkijos. Koncesijos išlygos esančios šitokios: Harri-man Company duoda Lenkijos valdžiai \$100,000,000 paskolos, Lenkijos valdžia užtai leidžia tai kompanijai įvesti Lenkijoj elektros pajėgą ir šviesą ir per 60 metų naudotis iš to. Po 60 metų visos elektros įmonės pereiną Lenkijos valstybės nuosavybėn. Elektrai gaminti busianti naudojama Lenkijoj kasama anglis, bet ne vandens jėga. Planas apimās 10,000,000 gyventojų.

ISPANIJOS ATSIDARO UNIVERSITETAI.

Barcelonos žiniomis, Ispanijos karalius Alfonsas pasirašė patvarkymą, grąžindamas studentams normalų gyvenimą Ispanijos universitetuose. Visi universitetai, kurie per pastaruosius sumišimus buvo uždaryti, šituo karaliaus patvarkymu yra atidaromi ir mokslas pradedamas iš naujo. Bet valdžia sakosi pasileikanti sau teisę taikyti baudžiamas priemones tiems studentams ir profesoriams, kurie aiškiai pasijėmė buvusiose riaušėse ir agitacijoje prieš vyriausybę.

MEKSIKOJ YRA PILNA ŽODŽIO LAISVĖ.

Nežiūrint visų samokslų ir sukilimų prieš valdžią, Meksikoje yra pilna laisvė kritikuoti ir peikti valdžią. Prezidentas Gil pasakė, kad niekas negali but areštuotas už valdžios kritikavimą. Šitą turėtų įsidėmėti Lietuvos bašibuzukai.

INDIJOJ NERAMU

Londonė gauta žinių, kad šiaurės Indijoj pasidarė labai neramu. Visi laukia kažkokių rimtų įvykių, nes prasiėjo kaž-kokie slaptininkai karmenės judėjimai. Kas ten darosi, aiškiai nepasakyt, tik vienas dalykas aiškiai pasakyt, butent, kad didelėse geležkelių dirbtuvėse Lahore prasidėjo nauji komunistų grumojimai ir padėtis esanti labai įtempta. Vicekaralius ir kiti anglai valdininkai yra saugojami kariūmenės.

DEL ŽEMĖS DREBĖJIMO PERSIJOS ŽUVO 3,000 ŽMONIŲ.

Žinios iš Persijos sako, kad per pastaruosius žemės drebėjimus tenai žuvo apie 3,000 žmonių. Daugiausia nelaimių buvė Chorasano provincijoje. Nukentėjusiems sušelpiti net Amerikos Raudonojo Kryžiaus draugija paskyrė \$5,000.

UKININKAI SUMUSĖ MAISTININKUS.

Meksikoje, netoli Tepatitlano, ukininkų milicija sumusė burį maistininkų, kurie buvo atėję kurstyt juos prieš valdžią. Sakoma, kad maistininkai neteko 15 savo žmonių ir turėjo bėgti į kalnus, kai ukininkai užkūrė jiems pirtį.

Vilnijoj Sudegė 100 Žmonių.

Ugnis sunaikino beveik visą Vievio miestą.

Gegužės 17 dieną Amerikos spaudoj tilpo dvi žinios viena atėjusi per Londoną, o kita iš Varšuvos, kad Vilniaus krašte ugnis sunaikino beveik visą Vievio miestą. Gaisras buvo toks baisus, kad liepsnose žuvo 100 žmonių, sudegė 250 triobų ir 4,000 žmonių pasiliko be pastogės. Liepsnos buvo matomos per 30 varstų. Lenkų valdžia spėja, kad ugnis buvusi tyčia padėta.

MEKSIKOJ APSKELBTA KOVA RELIGINIEMS BANDITAMS.

Numalšinūs militaristų maištą. Meksikos valdžia apskelbė kovą religiniams banditams, kurie katalikų kunigų kurstomi teikė maistininkams pagalbą ir užsiima plėšimais. Daugiausia jų banditų esą vidurinėse ir vakarinėse Meksikos valstijose. Jiems sudoroti valdžia pasiuntė 8,000 raitelių.

GEN. CALLES PAVERCIA SAVO KARDĄ ŽAGRĖ.

Numalšinūs reakcininkų sukilimą. Meksikos didvyris gen. Calles vėl rezignavo iš karo ministerio vietos ir pasitraukia į ramų privatų gyvenimą. Jis turi netoli Meksikos miesto žemės ukį ir žada praleisti likusį savo gyvenimą prie ramaus žemės darbo. Kardas yra daug naudingas, kada jis aria žemę, pasakė Calles.

500 VYSKURŲ BUS UŽKELTA ANT VIRVIŲ.

Iš Sofijos pranešama, kad ateinančiais metais ant kalno Athos bus staciatiški dvasiškijos konklavė (suvažiavimas), kur suvažiuos iš visų pasaulio kraštų 500 staciatiškių vyskupų ir visus juos reikės užtraukti ant to kalno virvėmis. Ant Athos kalno yra senas staciatiškių klioštorius, kuris per amžius buvo jų tikybos tvirtovė, ir dasi-gauti tenai kitokio buvo nėra, kaip keltis ant virvių. Įsodina dvasiškį kaip vištą į tam tikrą pintinę ir traukia virvėmis aukštyn.

LIUTIS PATVINDE NEW YORKA.

Pereitą nedėdienį apie 3 valandą po pietų New Yorka ištiko nepaprastai smarki liutis. Tūkstančiai žmonių netikėtai buvo užklupti parkuose ir pajury, ir visi buvo sulieti kaip iš kubilio. Vienas vyras buvo nuplautas nuo boto ir prigirė. Miesto skelpai prisisėmė pilni vandens. Žmonėms pridaryta labai daug nuostolių.

REIKALAUJA MIRTIES BAUSMĖS BUTLEGERIUI.

Ilinojaus valstijos prokuroras Swanson reikalauja, kad butlegeris, kuris pardavė girtiems automobilistams degintės, butū nubaustas mirtimi. To paties jis reikalauja ir dviem automobilistams, kurie pasigėrė užvažiuo automobilium ant paviršinių iš mokyklos vaikų ir keturis jų užmušė.

CHICAGOJ NUSISOVE FRANAS STASIULIS.

Pereitą savaitę Chicagoje pasidarė sau galą Franas Stasiulis, plačiai tarp lietuvių žinomas real estate agentas. Kaimynai rado jį lovoj atsigulsi ir gražiai apsklojusį nebegyvą. Ten pat gulėjo ir išsautas revolveris. Spėjama, kad jis atsigulė lovon ir tada nusišovė.

Nusizudymo priežastis tikrai nėra žinoma, bet spėjama, kad ji buvo nepasisekimas biznyje. Stasiulis buvo labai daug visiems įsiskolėmęs, net už ofiso rentą per 10 mėnesių nemokėjęs, ir skolininkai neduodavo jam ramybės.

Velionis buvo katalikiškų pažiūrų žmogus, jau 48 metų amžiaus ir išgyvenęs Chicagoje apie 25 metus. Buvo kilęs iš Kedainių parapijos, Tauragės apskrities.

Minia Nulinciavo Kalinį.

Lake City miestely, Floridoje, pereitą savaitę policijos viršininkas liepė krautuvninkui Romey'ui nuvalyti šiukšles, kurios gulėjo ties jo krautuve. Krautuvninkas, matoma, pasipriešino, nes tarp jo ir policijos viršininko kilo ginčas ir peštynės. Krautuvninko pati atbėgo su revolveriu ir šovė kelis kartus į policijos viršininką, sutripindama jam peties kaulą. Policijos viršininkas tuomet šovė moterį ir sunkiai ją sužeidė. Krautuvninkas buvo areštuotas ir uždarytas kalėjimui. Vakariui sutemus buvo suorganizuota gauja chuliganų, kuri ištraukė krautuvninką iš kalėjimo ir išvedus jį už miestelio nulinciavo. Farmeriai rado jį šalia kelio pasodintą vandens klaune. Jo visas kunas buvo privarytas kulipkų.

PAGROBĖ TEATRO DIREKTORIUS IR ISPLESĖ SEIFUS.

Chicagoje pereito nedėdienio vakare banditai pagrobė brolius Maksą ir Harry Ascher'us, kurie operuoja eilę teatrų Chicagoje ir Wisconsinė, ir paliausavo juodu tikrą pintinę ir traukia virvėmis aukštyn.

BANDITAI PERSOVĖ POLICMANĄ.

New York'e pereitą nedėdienį policmanas Martin grįždamas iš tarnybos namo išgirdo kelis šuvis, kuriais buvo užmuštas tulas Duono. Policmanas pasuko į tą pusę, kur girdėjosi šaudymas, ir pamatė du vyrų. Vienas jų nieko nelaukdamas šovė du kartus į policmaną ir persovė jį per petį.

KOMUNISTAI ARESTAI GRAIKIJOJ.

Graikijos sostinėj Atenuose areštuota daug komunistų ir suimta daug jų literatūros, nes policija sakosi gavusi žinių, kad jie planavę sukilimą.

KAREIVIS UŽMUŠĖ SAVO ŽMONĄ IR PATS NUSIŽUDĖ.

Pereitą pėtnyčią New York'e apsidėdė kareivis vardu Charles Canto. Gi pereitą nedėdienį jis jau nušovė jauną savo žmoną ir pats sau susprogdė kvailą savo galvą.

Baisus Sprogimas Įvyko Clevelando Ligoninėj.

PAS UŽMUŠTĄ MOTERĮ RADO \$30,000.

New York'e anądien automobilis užmušė nežinomą moterį. Iškračius jos drapanas policija rado \$30,000 grynais pinigais ir visokiais bonais. Viskas buvo įsiuta į tam tikrą diržą ir tuo diržu ji buvo apsijuosius. Tyrinėjant toliaus paaiškėjo, kad užmuštoji buvo atvažiuvus iš Philadelphiajos ir vadinas Mrs. Frances Quin. Buvo duota žinia apie tai Philadelphiajos policijai, kuri apžiūrėjo tos moteris butą Philadelphiajoj ir tenai rado da \$380,000 visokiais bonais ir šerais. Tą turta jai buvo palikęs kunigas Quin, su kuriuo ji gyveno kaip su vyru.

DORA MOTERIS NEGALI GYVENTI.

Pereitą nedėdienį New York'e atsigėrė nuodytula Mildred Lauren, kuri tarnavo naktiniame klube kaip šeimininkė ir svečių linksmintoja. Prie jos rasta tokio turinio laiškas: "Mėginau tarnauti ir užlaikyti mažutį savo sunų. Bet New York'e moteris negali buti dora ir tarnauti. Taigi geriau pasidaryti sau galą."

ISSIIMKIT PIRMAS PILIETIS TISKAS POPIERAS.

Nuo 1 liepos pilietinių popierių išsiėmimas bus žymiai pabrangintas, todėl mes patariam visiems "Keleivio" skaitytojams, kurie gyvena Jungtinėse Valstijose ir da neturi pirmų popierių, tuojaus jas išsiimti. Po 1 d. liepos reikės brangiai mokėti.

Zeppelino Kelionė Nepavyko.

Vokiečių orlaivis "Graf Zeppelin," kuris pereitą savaitę buvo išlėkęs su apie 50 pasaziurių Amerikon, savo tikslo nepasiekė. Jį pagavo smarkus vėjas ir nunešė Francuzijon, visai priešingon pusėn, negu jam reikėjo skristi, ir tenai jis nusileido. Sakoma, jog prieš vėją jis negalėjęs atsilaikyti del to, kad jo motorai pagėdė. Francuzijoj visi jo pasaziuriai išlipo, o pats orlaivis grįžta atgal į Vokietiją. Sakoma, kad jis mėgins da sykį lėkti Amerikon.

VOKIETIJOJ RESPUBLIKA GINAMA.

Berlyno policijos viršininkas uždraudė trim savaitėm komunistų laikraštį "Rote Fahne," kuris kurstė kovai prieš esamą Vokietijos respublikos formą ir kurio kurs-tymas buvo paremtas veiksmu.

MOTERIS PASTATYTA KUNIGU.

Glasgow miesto, Skotijoj, kongregacionalistų sąjungos bažnyčioj kunigu tapo pastatyta moteris vardu Vera M. Findlay.

NUO NUODINGŲ GAZŲ ŽUVO 124 ŽMONĖS.

Rudos dujos iš sprogsių filmų galėjo užmušti 4,000,000 žmonių.

Clevelando ligoninėj atsitiko baisi nelaimė pereitą savaitę. Sklepe, kur buvo sukrautos X-ray paveikslams daryti filmos, įvyko sprogtimas. Iš sudegusių filmų pasklydo baisiai nuodingi gazai, kurie persiunkė per lubas į viršutinius aukštus ir užnuodijo beveik visą ligoninės personalą ir ligonius. Tuojaus apie 90 žmonių mirė, o kiti be žado buvo išgabenti į kitas ligonines, kur jie mirė vėliau. Iš viso mirė 124 asmenys. Dar 35 žmonės guli ligoninėse ir mirčių gali but daugiau.

Degant fotografinėms filmoms, pasidaro įvairių gazų, bet aršiausia iš jų yra azoto ir bromino gazai. Bromino gazas išdegina jautriausius žmogaus burnoje, nosyje ir plaučiuose meginčius ir žmogui pradeda gausiai bėgti iš burnos, nosies ir akių kraujas.

Tos filmos yra smarkiai liepsnojančios ir kartais perfilgai susistovėjusios gali pacios savaimi eksploduoti. Jos paprastai yra daromos iš tokių pat medžiagų, kaip ir beduminis parakas, kuris suspaustas smarkiai sprogtas, o turėdamas daug oro gali degti po valiai.

Po šitos baisios eksplozijos į Clevelandą atvažiuo federalės armijos chemikai iš Washingtono ir daro tyrimus. Vienas jų pareiškė, kad iš sudegusių filmų Clevelando ligoninėj buvo pasidare tiek nuodingų dujų, kad jomis galima butų nuuodyt 4,000,000 žmonių.

Bromino dujos netik išdegina žmogaus nosį ir plaučius, bet taip pat sunaikina raudonuosius kraujo kuneilius, be kurių žmogus irgi negali gyventi. Taigi, sykį žmogus tų gazų prikėpuos, išgelbėt jį jau negalima.

PROTESTO STREIKAS ARGENTINOJ.

Buehos Aires mieste 11 darbininkų unijų šį panedėlį apskelbė 24 valandų streiką, protestuodamas del suėmimo komunistų vado Simono Radowskio. Streikiečiai išleido atsisaukimą ir į kitas darbininkų organizacijas, kad jos prisidėtų prie streiko.

LATVIAI KONFISKAVO DU LEKTUVUS.

Siomis dienomis per Latviją iš Vokietijos į Sovietų Rusiją buvo vežami du lektuvai. Latviai rado, kad tai karisko tipo lektuvai ir vaduodamiesi tarptautinėmis taisyklėmis — juos sulaiškė.

MOTERIS PASTATYTA KUNIGU.

Glasgow miesto, Skotijoj, kongregacionalistų sąjungos bažnyčioj kunigu tapo pastatyta moteris vardu Vera M. Findlay.

APŽVALGA

KAIP BERLYNO KOMUNISTAI ORGANIZAVO SKERDYNE.

Visi jau žino, kad 1 gegužės dieną Berlyne komunistai sukėlė riaušes, kurias policijai malšinant buvo užmušta daugiau kaip 20 žmonių, o sužeistų skaičius pasiekė netoli 200. Dabar dėl šios skerdynės eina dideli ginčai netik pačiame Berlyne, bet ir visame pasaulyje. Komunistai su fašistais kaltina socialdemokratų, nes pastarieji turi daug savo atstovų Berlyno miesto valdžioje. Taigi, jie sako, socialdemokratų su „savo“ policija ir įtaisė „darbininkų skerdynę“.

Bet žmonės partijų ginčose neinteresuoti sako, kad skerdynę išprovokavo patys komunistai, ir kad prie šio kių aplinkybių jokia policija negalėtų būti švelnesnė. Bolševikų policija Maskvoje taip pat šaudė socialdemokratų ir kitus, jeigu jie būtų surusę tenai prieš uždraudimą panašią demonstraciją.

Bet geriausia Berlyno komunistų kaltę parodo tas faktas, kad jų pačių vadai ir jų organo „Rote Fahne“ redaktorius Kohler juos pasmerkė dėl šios riaušės. Ir netik pasmerkė, bet rezignavo iš redaktoriaus vietos ir protestuodamas išstojo iš komunistų partijos. Šito aktyvaizdo turėtų užsilaupyti visi komunistiškai rėksniai ir jų talkininkai fašistai. „Naujie- nos“ sako:

„Dabar, kada jau ir patys komunistų redaktoriai viešai kaltina savo partiją dėl kruvinių riaušių, įvykusių Berlyne per Gegužinę šventę, tai negali but jokios abejonės, kad Maskvos klaidai ta kraujo praliejimą buvo tyčia išprovokavę. Provokacijos tikslas yra aiškus: komunistai norėjo pasigiminti „medžiagos“ savo propagandai, nes seni nudėvėti jų šūkavimai apie „pasaulio revoliuciją“ (j kurią jie nei patys nebetingi) jau neveikia ir minias.

„Idomus tečiau yra kai kurie detalai Vokietijos komunistų prisirengimuose prie tų kruvinių įvykių. Berlyno spaudoje bal. 29 d. buvo paskelbta komunistų apskrities valdybos nutarimai, priimti už savaitės laiko prieš Pirmąją Gegužę. Tie nutarimai nustatė galutinius maršavimo planus, nežiurint to, kad policija buvo uždraudusi (del nuolatos įvykstančių kruvinių susirėmimų per demonstracijas) eisenas gatvėse ir profesinės darbininkų sąjungos buvo išleidusios atsisaukimą, ragindamos darbininkus jokių demonstracijų Berlyno gatvėse nerengti.

„Pagal komunistų valdybos planą, demonstracijos per Pirmąją Gegužę turėjo prasidėti atskirose miesto dalyse. Paskui jos turėjo susilieti į dvi dideles procesijas, kurių viena turėjo eiti į Potsdamer aikštę, o antra — į Alexander aikštę. Šitos dvi aikštės tai kone tirsčiausio žmonių judėjimo vietos Berlyne, taip kad, atvykus demonstrantų procesijoms į tas vietas, turėjo kilti didžiausia suirutė gatvėse, ir policija, kad ir nenorėdama, būtų buvusi priversta įsimaityti ir daryti tvarką.

„Komunistų valdyba, išdėčiusi šią Gegužinės šventės planą, savo posėdyje artkartotina pabrėžė, kad demonstracijos vadai privalo but visam kam pasirodę, nes ji numatanti, kad Gegužės Pirmą busių 200 žmonių!

„Taigi dar prieš 1-mą Gegužę jau viešai buvo žinoma, kad Berlyno komunistai, sulig Maskvos įsakymu, rengiasi prie skerdynės. Jie iš anksto numatė, kad bus 200 žmonių. Tur

but del to, kad jie šitiek buvo pasiryžę „paaukot“ Gegužinėje šventėje, jie paskui nesustojo kelti riaušes gegužės 1 d., bet tęsė jas po to dar keturias dienas.

„Ir vis tik jie savo „programą“ neįpildė, nes ir per visas penkias riaušių dienas žuvo ne 200, o viso tik 27 žmonės. Tiesa, sužeistų skaičius beveik pasiekė komunistų nustatytą „kvotą“.

„Bet įsidėmėkite, kad tame komunistų išprovokuotame kraujo praliejime nebuvo užmuštas arba sužeistas nė vienas komunistų partijos lyderis. Komunistų vadai savo kailį moka saugoti!

„Už tai galima laukti, kad po šito beprotiško komunistų „pučo“ Vokietijos darbininkai dar griežčiau nusistatys prieš Maskvos apmokamus kriminalistus.“

Kai kurie Berlyno laikraščiai tiesiai sako, kad šitos riaušės organizuot buvo atsiųsti iš Maskvos raudonosios armijos generalio štabo inžinieriai. Jie atvyko dviem savaitėm iš kalno. Paduodami jų ir vardai. Komunistų tikslas buvo paimti Berlyną ir apskelbti „proletariato diktatūrą“. Jie statė gatvėse barikadas, paralyžiavo judėjimą, o kada policija pradėjo tas barikadas ardyti, jie nuostog svaidė į ją plytomis ir per langus šaudė iš revoliučių. Apie 20 policijantų buvo sužeista peiliiais. Taigi, skerdynę pradėjo patys komunistai, ir jeigu policija nebūtų juos tuojaus suvaldžius, tai kraujas gal ir šiandien plauktų Berlyno gatvėmis.

SOCIALDEMOKRATŲ PARTIJA UŽDARYTA.

Mūsų korespondentas iš Kauno praneša:

„Kauno miesto ir apskrities viršininko nutarimu, iš 1929 m. balandžio mėnesio 30 d., uždaryta Lietuvos Socialdemokratų Partija ir visi partijos skyriai provincijoje. Taip pat uždaryta leisti socialdemokratams savo organą „Socialdemokratai“.

„Darbininkų tarpe ir apskritai visuomenėje del to kilo didžiausias pasipiktinimas prieš dabartinę fašistinę vyriausybę.

„Tenka tik pasidžiaugti, kad dar socialdemokratų centro komiteto narių, „Socialdemokrato“ redaktoriaus ir paties laikraščio nesudėgino ant laužo.“

O kelios dienos prieš tai, butent 24 balandžio, Voldemaras aiškino, kad socialdemokratų partijos uždarymas būtų neteisėtas, nes partija nėra niekuo nusidėjusi.

Apie šitoki savo nusistatymą jisai buvo pasisakęs spaudos atstovams. „Lietuvos Aidas“ rašė apie jį taip:

„Žurnalistų paklaustas, ką mano vyriausybė daryti su socialdemokratų partija, kurios kai kurie nariai pasirodė bedirbą priešvalstybinį darbą, prof. Voldemaras atsakė, nurodydamas baudžiamąjį statutą, kad už nusikaltimus kiekvienas atsako individualiai. Joks juridinis asmuo už kriminalinius nusikaltimus atsakyti negali. Socialdemokratų partija taip pat yra juridinė organizacija, kuri pagal draugijų įstatymus apskrities viršininko yra įregistruota. Jei del kai kurių šios partijos asmenų priešvalstybinių veiksmų ją ir būtų galima uždaryti, tai rytojais dieną gali ateiti su panašiu partijos statuto projekto kiti asmens pas apskrities viršininką ir vieton uždarytos partijos įregistruoti naują socialdemokratų partiją. Tuo būdu praktiškai partijos uždarymas jokios reikšmės neturėtų, nes įstatymas leidžia įsiregistruoti kad ir keltoms socialdemokratų partijoms.“

Bet neišėjo savaitė laiko — ir Socialdemokratų Partija jau uždaryta. Čia siulosi įsivada, kad Lietuvos valdžios politika nustato ne pats Voldemaras, bet kas kitas. Nes nesinori tikėti, kad jis pats galėtų taip greitai pakeisti savo nusistatymą.

Bet Socialdemokratų Partijos uždarymo galima buvo jau tikėtis, nes žvalgybos užpuolimas ant „Socialdemokrato“ redakcijos ir areštai po visą kraštą jau liudyti liudijo, kad tautininkų vyriausybė yra pasiryžus mūsų draugų organizaciją sunaikinti.

Bet klysta fašistiški apjaukeliai, jeigu tikisi šitokių būdu sunaikinti socialdemokratų judėjimą. Taip tikėjosi Rusijos caro juodašimčiai, kuomet“ jie draudė revoliucionierių organizacijas ir spaudą. Kuo tas pasibaigė, visi jau žino.

Susilauks ir Lietuvos bažnyčios ir Lietuvos bažnyčios, kurie karas su savo činovnikais.

„VIENYBĖS“ DVYLEKIS.

Fašistuojanti „Vienybė“ atėjo komunistams į talką ir kartu su jais tvirtina, kad del Berlyno riaušių yra kalti ne komunistai, kurie tas riaušes sukėlė, bet socialistai. Ji sako:

„Socialistų valdomos policijos pasielgimas Berlyne mums primena 1926 metų lapkričio mėnesio įvykius Kaune, kada, taip pat socialistų valdoma, lietuvių policija nagaikomis mušė ir kapojo buri lietuvių jaunųjų studentų, kurie parodavo

Kauno gatvėmis, dainuodami Lietuvos himną. Socialistas Požėla šitoje demonstracijoje tuojaus suvokė „sukilimą“ ir pasiontė savo valdinius, kurie jo įsakymų turėjo klausyti, šiuos jaunuosius „malšinti“. Ir šitų socialistų žygiu visa Lietuva tiek pasipiktino, kiek Berlyno laikraščiai dabar piktnasi: Zoergiebelio žiauriu įsiokimu.“

Bet prie socialistų Požėlos iš valdžios pusės nebuvo nužudytas nei vienas žmogus Lietuvoje, o kaip tik valdžią paėmė 16 gruodžio nakties „karžygiai“, tuojaus sekančią dieną Kaune buvo sušaudyti 4 žmonės, tečiau „Vienybė“ visai neprotestavo prieš tai. Po Tauragės riaušių Lietuvos fašistai da daugiau žmonių išskerdė, bet „Vienybė“ ir tuomet užmiršo protestuoti.

Taigi dabar jos kišamas dvylekis del Berlyno riaušių jau pervelai ir nė vietoje.

„VEPLA“ PERKRIKSTY. TĄ! „VAPSAV“.

„L. Aidas“ praneša, kad „Naujo Žodžio“ bendrovė nupirkusi juokų laikraštį „Vėplą“ ir dabar leisianti jį „Vapsvos“ vardu. Matyt, nauji leidėjai norėjo duoti „rimtesnį“ vardą. Kaip rodo, tai laikraščio dvasia irgi pasikeis, nes jo bendradarbiais minimi tokie žmonės, kurie iki šiol bendradarbiavo su fašistais. „Vėpla“ fašistus tankiai pasiepdavo. Del to, turbūt, ji ir pasiglemžė „Naujas Zodis“.

AFGANISTANE SIAUCIA TERORAS.

Maskvoje gauta žinių, kad Afganistano sostinėj Kabule prasidėjo teroras. Buvusis karalius Amanulla nori atsikurti sostą, o dabartinis valdonas Bacha Sakao ginasi.

Lietuvos Socialdemokratų Partija Uždaryta.

DIDŽIAUSIS LIAUDIES TEISIŲ ĮVEIDIMAS.

Tautininkų valdžios smurtas niekuo nepamatuos ir prisingas įstatymams.

Vyriausybė uždarė Lietuvos socialdemokratų partiją. Bet pradžioje mūsų spauda maža, galima sakyti nieko, nepamirėjo apie tai. Vienos „Lietuvos Žinios“ įdėjo kiek platesnę žinutę. Po to, gegužės mėn. 3 d., ir „Lietuvos Aidas“ padėjo net sieksnini vedamąją: „Del socialdemokratų veikimo.“ Ten „Lietuvos Aidas“ rankas sukryžia- vęs šaukia visam pasauliui, kad Lietuvos socialdemokratų partija tik laikinai sustabdyta, advokato kailin įsine- ręs įrodinėja, kad toji partija uždaryta teisėtai, uždaryta todėl, kad nesilaikė draugijų įstatymo ir savo partijos nuostatų. Net vienoje vietoje rašo: „Niekas pasaulyje nepatikės, kad mūsų socialdemokratų, palaikydami ryšius su lenkams pasidavusiais, už nusikaltimus iš Lietuvos pabėgusiais savo draugais, nebūtų išėję iš savo partijos įstatų ribų ir tuo pačiu nebūtų užsipelnę savo veikimo sustabdymo.“ Pirmiausiai, tai nėra laikinai sustabdyta socialdemokratų veikimas Lietuvoje. Kol „tautininkai“ valdys Lietuvą, kol mūsų krašte klestės fašistinis režimas, tol socialdemokratų nesulauks jokio laisvės- nio veikimo, kuriuo faktinai yra netekę jau po 1926 m. gruodžio mėnesio 17 dienos.

Toliaus lieka išristi klausimas, ar vyriausybė turėjo juridinės teisės uždaryti socialdemokratų partiją. Aiškiausiai, kad ne. Kodel? Todėl, kad nebuvo jokios medžiagos, įrodančios visos partijos kaltę. Tai pareiškė net pats prof. Voldemaras spaudos atstovams. Del tariamos rastos „plečkaitininkų“ literatūros pas socialdemokratų klausimas dar neišspręstas. Jų kaltę teisme dar neįrodyta. Na, bet daleisime, kad ištikimų pas kai kuriuos socialdemokratų partijos asmenis ir būtų rasta įrodančios medžiagos jų veikimo kontakte su „plečkaitininkais“, tai iš to jokių būdu neseika, kad tam pritaria visa partija. Juk partija negali nešti atsakomybės už atskirų jos narių veikimą. Tokios atsakomybės nei viena partija bei draugija ir neneša. Sakysim, kad „tautininkų“ partijos žmogus papildė vagystę, tai ar galima už tai traukti tie-

son visą „tautininkų“ sąjungą? Aišku, kad ne. Todel sakau, kad jeigu ir yra prasi- kalte keli socialdemokratų partijos asmenys, prasi- kalte tame, kad yra rengęsi nuver- sti dabartinę vyriausybę, tai už tai kaltinti visą socialde- mokratų partiją taip pat ne- galima. Jokių būdu neleistina versti kaltę kelių asmenų ant tūkstančių partijos narių. Yra labai žema ir be galo ne- dora prikišti visai socialde- mokratų partijai stoką tau- tiškumo. Prikišti stoką tau- tiškumo tai partijai, kurioje yra susibūrę net daug pirmų- jų Lietuvos savanorių, kurio- je yra susibūrę ir dalis tų, kurie del Lietuvos nepriklau- somybės pirmuose kovos laukuose yra lieję kraują, ten palikę kojas ir rankas. Ir tokiais sumetimais uždary- mas visos socialdemokratų partijos iš vyriausybės pusės yra daugiau negu absurdas, daugiau negu didžiausia ne- samonė, daugiau negu kvai- liausias paradoksas.

Tečiau teisiškai kai kuriuos buvusius socialdemokratų narius, dabar dalyvaujancius „plečkaitininkų“ gaujoj, jo- kių būdu aš nesimu. Juos smerkia kiekvienas lietuvis, demokratas, tikrai mylintis savo tėvynę. Man rodos, kad niekam, kas siekia valdžios teroro kelių, tikri Lietuvos sumų negali pritarti. Nepri- tarė beveik visa Lietuvos vi- suomenė, išskyrus dalį kari- ninkų, teroristiniam „tauti- ninkų“ valdžios atsiekimo būdai, nepritaria Lietuvos visuomenė ir tokiu būdu sie- kiantiems valdžios „plečkai- tininkams“.

Šis „tautininkų“ vyriausy- bės pasielgimas labai sujudi- no netik Lietuvos darbinin- kus, bet ir visą Lietuvos vi- suomenę. Juk ką šiandien valstiečių liaudininkų sąjun- ga, skaitlingiausia Lietuvoje partija gali žinoti, kad ryt ar po ryt gali tas pats ir su ja būti padaryta, kaip su social- demokratais. Jau kai ku- rioms krikščioniškomis parti- joms vyriausybė grąsino pana- šiais „siurpryzais.“ Mūsų žymiausias filosofas Vidunas pasakė: „Ne vienas žmogus neturi teisės kita priversti jo sumanymus pildyti.“ Tai ga- lima taikinti ir visuomenės kolektyvams. Ir „tautinin- kai“ negali ir neturi teisės jė- ga visus priversti į jų triubą pusti. Tai jiems padaryti, te- gul nemano, nepavyks. O vi- si panašūs Lietuvos liaudies teisių įveidimai ateityje jiems gali labai brangiai kai- nuoti.

„Tautininkams“ nepatin- ka „plečkaitininkų“ veiki- mas. Tad tegul būtų jie ne- leide susidaryti tokioms są- lygoms, kurios išauktų „plečkaitininkų“ išdygimą prieš pusę. Ne kas kitas pagimdė „plečkaitininkus“, kaip tik „tautininkų“ vyriausy- bės nepakeliamas režimas. Tas režimas, kuris daro da- bar palankią dirvą ir komu- nistiniam gaivalui Lietuvoje plėstis. Šiandien, reikia atvi- rai prisipažinti, kad komu- nistai pradeda Lietuvoje la- biausiai pasirodyti. Štai čia ir pasireiškė „tautininkų“ li- guisto viešpatavimo vaisiai, kurie juo toliau, tuo labiau pradeda būti pastebimi. Sun- kios ligos, skausmą malši- nanciais vaistais neišgydysi- me, bet tik laikinai galime ją susvalinti, o toliau toji liga dar liudnesnius vaisius gali parodyti. Todel reikia gydyti iš pagrindų, reikia pašalinti priežastis, kurios ligą gimdo.

P. juo.

Mums rūpi jūsų nuomonė, nes Camels mes gaminame jums rūkyti ir pasidžiaugti.

CAMEL

CIGARETAI

KODEL CAMELS YRA GERESNI CIGARETAI

Pasaulio didžiausia tabako žinovų grupė... viena rūšis... vienodas gerumas... vieno dydžio dėžutė... tas viskas sukaupia i Camels gerumą. Camels švelnumas ir minkštumas tegalimas tik per parinkčiausio tabako vartojimą.

Gabiusias gi sumaišymas suteikia Camels toki savotišką skanumą, kad prilygti niekas negali.

Jie turi pilnumą, kurio negalima patirti iš bile kito kokio cigareto. nežiurint kiek kainuotų.

Camels niekad nenuvargina skonio ir nepalieka vagninio mirgimo.

Kas skaito ir rašo,
Tas duonos neprašo.

AMERIKOS LIETUVIŲ JUDĖJIMAS

Kas nieko neveikia,
To niekas nepiečia.

IS BRAZILIJOS.

Kaip lietuviai kandžioja
vieni kitus.

Didžiausia lietuvių nelaimė, kad jie net ir svetur vargo prispausti, nesugyvena savo tarpe, bet įvairiais būdais, savo asmeniniais reikalais besirūpindami, stengiasi savo tautiečiams pakenkti, kad vėliau jų darbą gautų. Jei šiaip jau intrigomis negalima išvesti kurį nors lietuvių iš geresnio darbo, tai griebiamasi paskutinės priemonės — įsiai skelbiamas bolševiku. Brazilijos gi valdžia su bolševikais ceremonijomis nedaro — tuoj sodina kalėjimui ir išstremia. Taip J. Stankevičius San Paulo buvo apšauktas bolševiku ir teko jam gerokai kalėjime pasidėti. Šiaip taip išsisuko, bet Braziliją teko aplėsti.

Aplinkybių verčiamas, i Brazilijos San Paulo miestą emigravo ir atsargos kapitonas Majus. Bet ir jį Lietuvos spekuliantai „patriotai“ mėgino provokuoti per savo laikraštį „Lietuviai Brazilijoje“ ir skusti valdžiai. Ir kas Majų mėgina kasti? O gi apsisivogęs šiauliuose Amerikos lietuvių kasininkas, o San Paulo didelis lietuvis „patriotas“ Paulinas Butkus su Gavenskiu, rodosi iš Lietuvos išvarytu už kokius tai „darbelius“.

Jie varo biznį, apgaudindami žmones. Majus įspėja musų išeivius, pasisaugoti šių ponų, tai jie pyksta ir skundžia Majų komunistu esant. Jiems padeda kažkoks J. Ruškys, kuris dabar kandžioja ir savo buvusį globėją p. Kirsteiną iš „Alfos“ bendrovės, nors dar taip neseniai jam kuoštinčiausiai tarnavo. Tiek tik Majaus laimė, kad jisai įgijo pažinčių ita kingų braziliečių tarpe ir šie jį užsistoję ir musų tautiečiams nepavyko apšaukti jį komunistu ir uždaryti kalėjimui.

Iš San Paulo naujienų pamintina — Lietuvos laikraščių įtariamai esant komunistini (visai be reikalo ir nepamatuotai) Brazilijos lietuvių laikraštis „Garsas“ miršta. Jau du numeriai nebeišėjo. Daugiausia „Garsas“ ėda Garliaviškis Kostas Uckus, kuris naudojasi savo laiku Brazilijos lietuviams pasiūstomis „Varpo“ raidėmis ir turi savo spaustuve. Tuo tarpu tiek iš Brazilijos padangės.

E. WHITE PLAINS, N. Y.

Kitas prakilus darbas. Jau buvo rašyta, kad East White Plainietės moteris susiorganizavo 13 balandžio i Lietuvos Dukterų Sąjungą tikslu gėbėti badaujančius brolius Lietuvoj, rinkti drabužius.

Kaip tarė, taip ir padarė. Gegužės 4 dieną laikytame susirinkime jos nutarė pasivest visą savaitę i „Drabužių rinkimo savaitę.“ Pradėjo nuo 6 gegužės ir baigė 11 gegužės. Pasidarbavo ne juokais, ale sušilusios. Darbą pradėjo visu smarkumu, neapsileisdamos viena kitai. Rinko netik pas savuosius, bet ir pas svetimačius; aikino jiems kaip galėdamos apie Lietuvos nelaimingą padėją. Nors šioj apielinkėj gyvena visi turtuoliai, kuriems visai nerupi musų tauta, ale išaiškinus dalyką, nei vienas neatsisakė nedavę dar užgyrę musų moterų labdarinę darbą.

Kaip teko matyti, tai iš mažos musų kolonijos yra labai daug pririnkta. Svetainė buvo pilna prikrauta, kaip kokia krautuvė.

Aukotojai aukavo duos

niai ir netik apdėvėmus drabužius, bet po kelis tužinus pripirko ir naujų, kaip apatinių, taip ir viršutinių marškinų ir įvairių moteriškų drabužių. Vyrai taip pat prigėlbėjo moterims, SLA. 309 kuopa nutarė duoti tą savaitę po tris vyrus kožną vakarą nuo 7 iki 10 valandai, kad pagamintų baksus ir prigėlbėtų kitką sutvarkyti. Be to dar vyrai su automobiliais pagelbėjo suvežiot surinktus drabužius iš tolimesnių kolonijų. Surinktus drabužius sudėjo i du didelius baksus ir 14 dieną gegužės išsiuntė ant laivo „Litania“, kurio ofisas randasi ant 43rd St., Brooklynne. Laivas išplaukė 18 d. gegužės i Klaipėdą.

Siunčiant aukas suteiktas visas informacijas p. P. Mikolainis. Per jo tarpininkystę aukas ant laivo prižiūrėję iki Klaipėdai Juozas Ambraziejus, kuris važiuoja Lietuvos tuo pačiu laivu.

P. Mikolainiui ir Ambraziejui, kaip Lietuvos Dukterų Sąjunga, taip ir SLA. 309 kuopa taria širdingą ačiū ir linki J. Ambraziejui laimingos kelionės i Lietuvą.

E. Whiteplainietis.

AUKOS NUKENTĖJŲ SIEMSI LIETUVOJE.

Cusson, Minn.

Vladas Šemjota \$10.00

BALTIMORE, MD.

Iš Bendrovės susirinkimo.

Gegužės 9 d. Svetainės Bendrovės direktorių buvo susirinkimas. Tas susirinkimas buvo ramesnis už perėitą susirinkimą, nes buvo renkamas svetainės bižnio vedėjas. Išrinkta D. Mačiulis, veiklus žmogus, dirbęs daug del svetainės, ypač kaip reikėjo šeris pardavinėti.

Mačiulis jau buvo sykį kandidatavęs i gspadorius, bet tada „progresyvių“ remiamas Zablockis daugiau balsų gavo, nors jis ir algos penkiais doleriais daugiau reikalavo. Taigi, vyrai, jeigu norėjote sutaupti Bendrovei pinigų, tai reikėjo balsuoti už Mačiulį 4 metai atgal, nes tada D. Mačiulis buvo apsiėmęs patarnauti Bendrovei už \$35.00 savaitinės algos, o jį balsavote už Zablockį, kuris kandidatavo už \$40.00.

Direktoriai yra renkami kas metai ir dabar jau yra daug naujų; nekurie da tebėra ir seni, perrenkami, bitik apstima.

Manoma, kad D. Mačiulis irgi prižiūrės svetainę ir užlaikys taip svariai, kaip ir K. Matuliasas prižiūrėdavo. Tai tiek apie Bendrovę. Šerinkas.

PLYMOUTH, PA.

Skaitlingas Tautiškų Kapinių aplankymas.

Gegužės 30 dieną pripuola kapinių puošimo šventė (Decoratation Day). Kapinių puošimo diena su didelėmis iškilėmis Amerikoje apvaikšiojama jau 61 metas. Žmonės lanko savo tėvų, brolių ir draugų kapus ir papuošia juos gėlėmis. Mes, neatsilikdami nuo amerikiečių, irgi jau iš eilės 8-tas metas apvaikšiojame tą šventę. Programas prasidės 10 val. ryto ant Tautiškų Kapinių žemės. Kalbės F. Živatas iš Scrantono, Pa. ir M. Zaldokas, vietinis. Kapinių žemė randasi West Wyominge. Vaziuojant iš Wilkes Barrių reikia paimti gatvekarį West Pittston, Wyoming, arba Fourty Four ir važiuoti iki Stone Bridge. Nuo čia nebetoli ir kapinės. Visus lietuvius ir lietuvaiteis iš visos apielinkės širdingai kvieči Bendrovės vardu. St. Zukauskas.

LOWELL, MASS.

Mirė A. Uždanavičius.

Po ilgos ir sunkios ligos gegužės 4 d. čia mirė Antanas Uždanavičius, sulaukęs jau 55 metų amžiaus. Amerikoje išgyveno apie 30 metų, buvo nevedęs. Buvo kilęs iš Vilniaus, pusės, Gražnikų kaimo. Nulūdime paliko seserį ir brolio dukterį, pas kurią pastaruoju metu gyveno, todėl pastarajai liko mirusio nemaža turtų. Velionis buvo taupus ir seniau turėjo saliną, iš kurio buvo proga sutaupti pinigų. Priklausė prie trijų pašalpinių draugijų ir D. L. K. Vytauto Klubui. Geriausia mėgdavo skaityti „Keleivį“. Nemylėjo kunigų, jiems netikėjo ir mirdamas nepaskyrė nei vieno cento. Vienok giminės palaidojo jį su bažnytinėmis ceremonijomis, Lietuvių parapijos kapinėse, Nashua, N. H. Lai buna jam rami šios šalies žemėlė.

Žmonės be tvarkos.

Čia randasi D. L. K. Vytauto Klubas, prie kurio priklauso visokių pažiūrų žmonės. Nariai moka 25c. mėnesinių duoklių, bet nieko negauna už tą mokestį.

Šių metų sausio mėn. 3 d. metiniame susirinkime vienbalsiai nutarta, kad mirus klubo nariui būtų nupirktas vainikas už \$10. Bet Antanui nuo mūs atsiskyrus, jis vainiko negavo. Susitarė buvuzinis siaurapročių, ir da du komiteto nariai, kurie savavališkai, su nieku nepasitarę, sutremė metinį nutarimą, nunešė kun. Jurui tą dešimtinę, kuri buvo skiriama del gėlių. Ir da paprasė kunigo, kad jis varde Vytauto klubo mišias atlaikytų už mirusio „dušią“.

Tokis pasielgimas žemina klubo vardą, ir ardo narių draugiškumą. Kunigas yra didelis klubo priešas, o tuli klubiečiai neša jam pinigų. Jie nejaucia, kaip kunigas duoda jiems i vieną pusę žando; jie atsuka jam da ir kita: drožk! o mes busim nuolankios avelės.

Ai.

CHICAGO, ILL.

Tautinė parapija atgija.

Lietuvių tautinė katalikų parapija sugrįžo buvusis kun. P. P. Zalink. Per 5 metus parapijonis turėjo visokių kunigų, tai seno Rymo, tai lenkų reformatų; ir parapija liko taip suvarginta, kad pasiliko vos tik 7 parapijonai.

Ir pamatė tie likusieji parapijonai, kad parapiją galima atgaivinti tikrai pakvietus atgal kun. P. P. Zalinką, nes jie pamena tuos laikus, kaip jis vedė tvarką, tai buvo visko — ir žmonių, ir pinigų, bet kaip tik jis išvažiavo, tai vis gilin lino i skolas. Taip yra su visomis organizacijomis: kada vadas yra nusimanantis žmogus, moka organizuoti ir visur pats dalyvauja, tai yra ir pasekėjų. Man kalbant su žmonėmis teko patirti, kad didžiuliam pageidauti tautinės bažnyčios ir kunigo, katras dirbtų savo liaudžiai, o ne Romos popiežiui tarnauti.

Turiu vilties, kad kun. P. P. Zalink turės geriausio pasisekimo ir kad mes vėl galėsime išgirsti įvairių paskaitų ir prakalbų, kokios būdavo rengiamos seniaus, kuomet kun. Z. vedė tvarką tautinėj parapijoje. P. Wacker.

SCRANTON, PA.

Scranton lietuvių žvaigždė.

Panelė Elena Sadauskaitė yra dainininkė ir aktorka; pirmiausiai ji dalyvavo Lietuvių Tautinės Bažnyčios chore, buvo jo pirmininke, potam su kompozitorium M. Petrusku dalyvavo daugelyje koncertų, taipgi koncertavo su p. Navadausku, o pirma buvo žinoma dainininkė Lawrence'uje ir Bostone, paskutiniuoju metu pradėjo dalyvauti operose pas angilus, francuzus ir vokiečius, ir geriausiai pasirodė savo talentu. Kaip gabi ir atsižymėjusi aktorka, ji buvo labai išaukštinta anglių laikraščiuose, iš ko gali pasidžiaugti kiekvienas lietuvis. Linksma yra mums scrantoniečiams tarp savęs tokią žvaigždę.

Jus negalit pralenkt Budweiser—negalite net pavyt jį—gerumu, pasiganėdiniu ar pasekme. Tai kodel tas didis raudonas Kenas yra Amerikonų mylimas namuose paketas.

ANHEUSER-BUSCH—ST. LOUIS

Budweiser
Barley Malt Syrup

BM-121

tokią gabią ir talentuotą aktorę ir dainininkę kaip p-lę Sadauskaitę, turėti. O labiausia linksma yra jos tėvams, tokią gabią ir talentuotą dukterį užauginus!

Bacių Juozas.

HARTFORD, CONN.

Bus prakalbos su muzika.

Hartfordo Lietuvių Draugijų Sąryšs gegužės 26 d. savo parko svetainėj, Glastonbury, rengia dideles prakalbas su muzika paminėti 25 metų sukaktuves nuo spaudos atgavimo Lietuvoj. Iš kalbėtojų bus: V. Vitukynas iš New Britain'o ir Jonas Sekys, vietinis. Taipgi dalyvaus „Laisvės“ SLA. Jau nuolių ir „Varpo“ chorai; be to, visų vietinių draugijų pirmininkai pasakys po prakalbę, pažymėdami šių sukaktuvių reikšmę ir draugijų reikalus. Visi Hartfordo ir apylinkės lietuvių dalyvaukite šiame istoriskame apvaikšiojime, nes kito jau taip greit nesulauksime.

G. Levisauskas.

RADO PASIKORUSI ŽMOGŲ MISKE.

Bristol, Conn. — Gesinant

miško gaisrą netoli nuo čia rasta pasikoręs ant medžio šakos nežinomas žmogus. Jo drapanos jau apsvilusios.

DZIMDZI-DRIMDZI MAR-RUTAS 1929 M.

GEGUŽĖS MĖNĖS:

19 d., Lowell, Mass. (po piet).
19 d., Lawrence, Mass. (vak.).
20 d., Nashua, N. H.
23 d., Worcester, Mass.
25 d., Worcester, Mass.
26 d., Gardner, Mass. (po piet)
26 d., Athol, Mass. (vakare)
29 d., Westfield, Mass.

BIRZELIO MĖNĖS:

1 d., Hartford, Conn.
2 d., New Haven, Conn.
4 d., Ansonia, Conn.
5 d., Kearney, N. J.
7 d., Newark, N. J.
8 d., Philadelphia, Pa.
9 d., Plymouth, Pa.
12 d., Pittston, Pa.
14 d., Kingston, Pa.
15 d., Wilkes Barre, Pa.
16 d., Scranton, Pa.
18 d., Baltimore, Md.

TAIP, BRANGUS KUDIKIS, BET KOKS SUNKUMAS UZLAIKYT JI SVARIOSE DRAPANOSE

TU TURI PABANDYT „BE-DARBO“ MUILĄ KURĮ AŠ VARTOJU, SUTAUPO TRINIMĄ

RINSO LABAI EKONOMIS-KAS, BISKUTIS DUODA TOKIAS TIRTAS SME-TONUOTAS PUTAS

KIA GILIAU NEGU LENGVAUSIORIŲ PUSTO MUILO TAIP, JOS ISITRAU-

KITAS SKALBIMAS

AŠ PABANDZIAU JUS PATARIMĄ IR SKALBIAU SU RINSO... O, KAIP LENGVA!

IR AR JUS MATĖT TOKĮ SNIEGOTĄ BALTUMĄ!

(Tukstančiai rašo mums šitokius laiškus)
"Drapanos laiko dabar ilgiau" sako Mrs. Helen Rood iš Everett

"Aš myliu lengvą skalbimo dieną—štai delko aš peėjau prie Rinso. Padaro tirtas, muiluotas putas akymirkšny. Tos putas padaro drapanas labai baltas ir svarias. Jos sudraskymo betrinant.
"Rinso yra tikrai geras mazgojimui šių ir taipgi kitodaryt kitas muilas."

MRS. HELEN ROOD,
15 Hancock St., Everett, Mass.

Tirtos saugios putas vanaoj ar skalbykloj
Jus galit pasitikėt gražiausius boyelininius ir lininius Rinso smetonuotomsputoms. Milionai žino—jos saugios. Iš Rinso išskalbia drapanas ekstra-baltai—be jokio virinimo ir nurodymus

Gvarantuotas išdirbėjų LUX—
Lever Bros. Co., Cambridge, Mass.

Rinso

vanoj ar skalbykloj... baltesniems skalbiniams, saugus.

Kaip Lietuvoj Sutinkami Amerikos Lietuvių Laikraščiai.

Mes mėgstame skaityti lietuviškus Amerikos, tikriau sakant, lietuvių Amerikoje leidžiamus, laikraščius. "Tėvyne" skaitome, kaip visų Amerikos lietuvių organą. Na, jei ne visų, tai daugumos. Mėgstame todėl, kad jį iki šiolei laikėsi gražios taktikos, kad jį atvaizdavo tikrą didžiulės organizacijos, S. L. A., veikimą. Mes trokštame, kad jį pasilikty visą laiką tokia pati, kokia buvo iki šiolei. "Keleivį" mėgstame todėl, kad jame randame daugiausiai įvairių žinių. Randame ir tokių žinių iš Lietuvos, kurių kartais Lietuvos laikraščiuose negalima rasti. Na, bet "Maikė"! Čia tai ištikrųjų spiečiasi visų mūsų simpatijos... Mėgstame ir "Naujienas", "Sąndarą," bei kitus pažangius Amerikos lietuvių laikraščius. Tik paskutiniu metu apgailestaujame paklydusią "Vienybę" ir "Dirvą." Šie du laikraščiai tikrai paklydo. O kodel jie paklydo? Paklydo todėl, kad pradėjo rašyti prieš visos Lietuvos Tautos nusistatymą. Pradėjo rašyti ir girti tai, kuo šiandien visa Lietuvos laudais ir beveik visa visuomenė piktinasi. Pradėjo garbinti tai, kas pamyne i purvą Lietuvos liaudies teises, kas padarė Lietuvoje policiją viešpačiais, kas užgniaužė Lietuvoje spaudos ir žodžio laisvę, kas įvedė kumščio brutalę jėgą. Gal dauguma Amerikos lietuvių klysta manydami, kad dabar Lietuvoje gera gyventi. Ne, dabar Lietuvoje kiek ekonominė, tiek ir moralinė gyven-tojų buklė pablogėjo. Tik cenzura neduoda spaudai apie tai objektyviai rašyti. O "tautininkų" spauda devyniais balsais reikia, kad Lietuvoje rojus. Bet nereikia tam per daug tikėti. Šiandien visose Lietuvos visuomenėje auga dar didesnė antipatija prieš "tautininkų" vyriausybę, tai ir jį pati mato ir griebiasi visokių kovos priemonių. Uždarė socialdemokratų partiją, grąšina uždaryti ir krikščioniškas partijas. Tuoj uždarys ir valstiečių liaudininkų sąjungą. Uždarinėja ir pažangiasias kultūrines visuomenės organizacijas, bet ar tas padės išilaikyti "tautininkų" vyriausybę ir ilgiau, tai dar klausimas. Bet vėl grįšime prie temos. Aš pažindamas musų visuomenės nusistatymus noriu pridurti, kad jei "Vienybė" ir "Dirva" nenustos putus i naujai pasirinktą savo dudelę, tai po neilgo laiko vargiai bent vienas Lietuvos sąžiningas sunus įsileis šiuos laikraščius i savo grįtelę. Ir be pranašavimo reikia pasakyti, kad vargu "Vienybė" ir "Dirva" gali sulaukti geresnių laikų, kaip kad sulaukė "Amerikos Lietuvis," jei nepakeis savo naujos giesmės tono.

Pluvijus.

Kaunas.

DIDELIS GAISRAS VILNIAUS KRASTE.

Svenčionių apskrityje sudegė Aišvietės kaimas. Nukentėjo 27 lietuvių ukinin-kai likdami be jokios pastogės.

SAMOKSLAS PRIEŠ STALINĄ.

"Daily News" praneša, kad Leningrade suimti keli žymūs sovietų valdininkai ir generalinio štabo karininkai. Visi jie kaltinami ruošimu samokslui prieš Staliną.

Pasikalbėjimas Maikio su Tėvu

—Koman, Maikie, aš šian dien noriu su tavim pasiporyt apie madas. Kaip tu, vaikel, rokuoji, ar mados yra reikalingas daiktas, ar ne?

—Aš, tėve, taip greitai į šitą klausimą negaliu tikrai atsakyti. Madų yra visokių; gali but tarp jų gerų ir netikusių.

—Aš sakau, Maikie, kad mados visos yra no gud.

—Man rodos, kad tu, tėve, klysti. Yra ir gerų madų. Pavyzdžiui, Amerikoje yra mada apdegti saulės spinduliais. Tokia mada yra labai girtina, nes ji labai sveika.

—Aš, Maikie, kalbu apie kitokias madas. Aš turiu galvoj skrybėlių ir dresių madas.

—O kodel tau jos nepatinka, tėve?

—Jos veda vyrus iš kelio. Kai važiuoji žmogus ant strykario, o prieš tave atsideda kokia storablaudė, tai negeros mislys užsina. Seniaus, vaikel, to nebudavo. Mano laikuose moteris užsidedavo septynis sijonus, ir visi budavo iki žemės. Užtai ir švietas budavo daug padoresnis. Jauni vaikėzai paskui mergas nesivaikydavo. Pakol vyrui usai neisaukdavo, mergos buvo del jo spakai nos. O dabar, žiūrėk, pienburnis vos tik snarglį nusišluosto, o jau prie mergų lenda. Tai vis tos mados kaltos, vaikel.

—Tai kas tame blogo, tėve?

—Man tas nepatinka.

—Tau daug kas nepatinka, tėve, bet gyvenimas to nežiuri; jis eina savo keliu.

—Ne, Maikie, taip neturi but. Prieš madas reikia kovot. Trumpas dreses reikia uždraust. Į ką gi tai padabna, kad mergos savo blaudas visiems rodytų!

—Jeigu jos tau nepatinka, tėve, tai tu į jas nežiūrėk.

—Nežiūrėk! O kur gi aš savo akis padėsiu? Juk žmogus ne aklas, turi kur nors žiūrėt. Bet kur tik nepažiūrėsi, vistiek pakusą pamatysi. Paimsi gazetą, tenai visokių pikėčių su plikom kiškom. Nukreipsi akis kur nors į sieną ar į tvorą—tenai irgi didžiausi sainai, ir vis mergos be kelnų. Jau tas, Maikie, ne prieš gerą! Tu pamatysi, kaip atsitiks kokias nelaimės. Gali sudna diena ateiti.

—O man rodos, tėve, kad tu čia visai be reikalo susirupinai. Gal dabartinė mada ir nėra labai gera, bet visgi ji geresnė negu buvo seniau, kada, anot tavęs, moteris užsidedavo septynis sijonus ir visais jais šluodavo purvą. Šitaip apsidėdžius moteriškai turėjo but ir vaikščiot sunku, ir jos skvernai visuomet turėjo but nuo žemės purvini. Dabar ir lengva, ir sveika, ir gražu.

—Tfu! su tokiu gražumu. Kojos matyt aukščiau kelių.

—Tame ir yra gražumas, tėve.

—Ne, Maikie, mergai nevalia savo kojų rodyt.

—Aš, tėve, šituo klausimu laikau si kitokios nuomonės. Jeigu sijonai būtų ilgi, tai vyras galėtų kartais ir apsigauti; jis galėtų paimti merginą su kreivom kojom. O dabar viskas matyt, gali išsirinkti storom; kas myli plonas, tas plonom gali gauti. Taigi man rodos, kad šių dienų mada yra geresnė, negu seniau budavo. Su drapanom ir kiti dalykai patobulėjo. Dar mano atminimu buvo mada moterims nešioti didelius plaukus. Tuomet jos sukandavo sau į galvas visokias „žiurkes“ ir „vuodegas.“ kad tik išrodytų daugiau pasiputę plaukai. Šitokie pridėklai nesiduoda lengvai išplauti ir todėl nehygieniški. Dabar to visai nereikia, ir moteris puikiai be jų apsieina.

—Jes, Maikie, mados eina viena paskui kitos. Su trumpom dresėm atėjo ir cigarečių rukymas. Ar tai gražu, kada boba kepa blynus ir dantyse turi cigaretę įsikandus? Jeigu aš noriu barščius su pipirais, tai galiu ir pats jų įkirsti; pelenų nuo cigareto man nereikia. Arba į ką tai bus padabna, kad motina laikys ant rankos beibe, o dantys turės paperosą arba pvpkę?

—Tas tiesa, tėve, rukymas moteriškai nereikalingas daiktas. Bet jis taip jau nereikalingas ir vyrui, o bet gi tu rukai.

—Gud bai, Maikie, ba su tavim aš negaliu susikalbėti.

KALĖJIME.

Nejuokai salionuose skamba. Ne krykštaudami žaidžia vaikai. Pro mažą kalėjimo langą. Žingsniuoją panirę sargai.

Sukaustytos rankos ir kojos... Suolelis ir tik saują siaudų... Kasdien vaizdai šie kartojas. Be atbalsio sielos skundų.

O pančiai...vis žvanga ir žvanga. Ir atgimk ttu mirties nasruose! Pro mažą kalėjimo langą. Besypsos vien keršto dvasia. —Simas Bekšys.

Lavonų Deginimas

Krematorijos idėja. Dvasiškijos priešinimasis. Pirmas krematoriumas. Kremacija mūsų laikais.

Žilose senovėje buvo plačiai praktikuojamas mirusių ar žuvusių žmonių lavonų deginimas ant laužų, ypač tose šalyse, kur buvo daug miškų. Lavonų deginimas buvo laikomas garbingu laidojimo būdu. Homeras mini iškilmingas didvyrių Patroklo, Hektoro ir Herkuleso lavonų deginimo apeigas. Lavonų deginimą smulkiai aprašo Euripidas ir istorikas Plutarchas. Sudegintų lavonų pelenai buvo surenkami ir dedami į aukšines, sidabrinės, farforinės ar marmoro urnas.

Senovės Romoje daugelio žymių vyrų ir imperatorių lavonai taip pat buvo sudeginti. (Cezario, Pompejaus, respublikono Bruto, imperatoriaus Nerono ir kitų). Lavonų deginimo paprotys buvo išsiplatinęs ir senovės germanų tarpe. Vienaime lauke netoli Hanoverio buvo rasta daugiau negu 10,000 urvų su sudegintų lavonų pelenais. Lavonai deginti ir Azijos šalyse. Šis paprotys užsiliko pas japonus ir ligi šiol yra labai populiarius. Taip 1908 m. Japonijoje buvo sudeginta 43 nuos. visų mirusių.

Pirmųjų amžių krikščionys, paneigdami visa, kas buvo stabmeldiška, jau nedegino lavonų, o užkandavo juos į žemę. Toks laidojimo būdas atitiko krikščionių pažiūroms ir mokslui apie tai, kad žmogaus kūnas prisikelia iš numirusių. Be to, ir Biblijai mokė žmones, kad „tu esi žemės dulkė ir į žemę eisi.“

Francuzų imperatorius Karolius Didysis 785 m. išleido ediktą, kuriuo, grąšindamas mirties bausmę, uždraudė deginti mirusių lavonų „kaip tai daro stabmeldžiai.“ Krikščionims buvo įsakta laidoti numirusius kapuose prie vienuolynų ir bažnyčių. Nuo to laiko lavonų deginimo paprotys beveik išnyksta Europoje ir mirusių lavonai nedeginami beveik tukstantį metų. „Stabmeldiškas“ deginimo būdas buvo taikomas tik „eretikams“, „raganiams“, kuriuos krikščionys degina gyvus. 1793 metais Poznanėje buvo sudeginta paskutinė „ragana“, o 1826 m. Ispanijoje Valencijoje buvo sudegintas už „bejėvybę“ filosofas Kaetan Dipol.

Nežiūrint į energingą dvasiškijos priešinimąsi, ypač katalikų šalyse, lavonų deginimas vis dėlto buvo kartkartėmis naudojamas epidemijos metu, po mišų karo lauke, nuo žemės drebejimų sanitarijos sumetimais. Buvo ir atskirų tautų lavonų deginimų. Taip 1822 m. garsus anglų poetas Byron sudegino Italijoje ant kiparių laužo paskendusio anglų poeto Percy Shelley lavoną.

Rytų Europos tautos taip pat degino lavonus beveik iki 10 šimtmečio. Piliakalniuose randami lavonų deginimo pėdsakai.

Lavonų deginimas buvo laikomas geriausia priemone „atskirti sielą nuo kūno,“ kad „siela“ galėtų lengvomis nusikristi į dangų. Rytų Europos tautos rupestingai paruošdavo numirusį, kelionei į dangų palikdavo jam ginklą, maistą ir tt. Kartais drauge su ponu į „dangų“ turėjo keliauti ir vergai.

Civilizuotos tautos negreit grįžo prie lavonų deginimo, nes šis laidojimo būdas yra labai neestetiskas: degina-

mieji lavonai dvokia. Tačiau miestams augant ir žemė brangėjant užkasimas į žemę lavonų darėsi vis brangesnis. Be to, perpildyti kapų sanitarijos atžvilgiu sudarydavo ne mažą pavojų, ypač epidemijų metu.

Todel dar 16 šimtmetį atsirado moksliskų raštų, kuriuose nurodoma, kad lavonų deginimas esąs racionališkiausias būdas šalinti lavonus. Jis atitinka higienos reikalavimus ir tuo pačiu išsprendžia žemės sklypų krizį miestuose.

Popiežiaus Aleksandro VII gydytojas Naldi, paties popiežiaus palaimintas, rašė: „Jokiu būdu lavonų deginimą negalima laikyti šlykščiu dalyku. Kaulai ir pelenai gali būti tinkamai apsaugoti pašventintose vietose, kuriose ir dabar lieka tik kaulai ir pelenai.“ Tarp lavonų deginimo ir užkasimo į žemę nėra jokio skirtumo. Tačiau ugnis geriau sunaikina lavonus, kurie yra pavojingesni žemei.

Ilgą laiką lavonų deginimas negalėjo būti naudojamas dėl techninių deginimo būdų stokos.

Kremacijos pradžia padarė inžinierius Simens 1872 metais sukonstruavęs regimytvinį pečių. 1874 metais Dreźnie, Saksonijoje, pirmą kartą buvo atlikta kremacija. Lavonas buvo sudegintas ne liepsnoje, o įkaitintoje oro srovėje.

Taip buvo pirmą kartą sudegintas anglės lady Diks lavonas. Tačiau ir nauji išradimai kremacijoje iš karto negalėjo nugalėti dvasiškios priešinimosi ir tamsių minčių prietarų. Šveicarietis Keller paaukojo didelę pinigų sumą krematorijai pastatyti Italijoje, tačiau tik 1876 m. krematoriumas buvo pastatytas Milane. 1878 m. Vokietijoje Goteje buvo pastatytas antras krematoriumas.

Mūsų laikais kremacija naudojama beveik visose kultūrose šalyse. Krematoriumai yra Brazilijoje, Argentinoje, Meksikoje, Indijoje, Čili, Suomijoje kremacija yra įvesta 1926 metais. Labiausiai kremacija naudojama Vokietijoje. Berlyne yra net trys krematoriumai. Be to, dar 54 Vokietijos miestuose taip pat yra krematoriumai. Krematoriuose bendrai sudeginama 50 nušimčių visų lavonų, o kai kuriuose Vokietijos miestuose net ir 75–80 nuos. Rusijos dvasiškiai priešinosi kremacijai, bet 1920 m. Rusijoje pradėta deginti lavonus Leningrade „bandomajame krematoriume.“ Dabar Rusija turi du krematoriumus, Leningrade ir Maskvoje. Lavono sudeginimas Maskvoje kainuoja 20 rublių. Lavonas dega 1–1½ valandos.

„L. Z.“

TURKIJOS ATSTOVAS PABALTĖS VALSTYBĖMS

Turkijos atstovas Pabaltės valstybėms p. Ibrahim—Osman buvo atvykęs į Lietuvą ir kelias dienas viešėjo Kaune. Balandžio mėn. 29 dieną išvyko jis į Taliną.

O KADA TAI BUS LIETUVOJE?

Italijoj įvestas naujas valstybės ženklas. Jis susideda iš Italijos karaliaus ženklo, sujungto su fašizmo emblema.

NETIKROS VIENO LITO MONETOS.

Pasirodė Lietuvoje netikros sidabrinės vieno lito monetos. Kiemo darbas, dar neišaiskinta.

KULTURA IR LAIMĖ

Kultūros ir pažangos tikslas, be abejo, yra žmonijos laimė. Tą tikslą turi ir visų religijų mokslai. Įvairios religijos laiko žmogaus gyvenimo tikslu žmonių išganymą, laimę po mirties.

Religijų atstovai ir filosofai žmonių laimę mato tame, kad žmonės šiame gyvenime ar po mirties bus ramūs dvasioje, neturės jokių nemalonumų, džiaugsis savo butimi, gyvens Dievo įkvėpimu. Tuo tarpu pažangūs mokslininkai, demokratai ir socialistai, žmonijos laimę mato tame, kad žmonės ateity sudarys tokias gyvenimo sąlygas, kuriose visi galės patenkinti visus medžiaginius ir dvasinius reikalavimus, galės sau užtikrinti visišką ir laisvą kurybinių jėgų plėtojimąsi. Visa tai, kas klydo žmonių laimei, kaip medžiaginis skurdas, ligos, kariai, su laiku išnyks. Pati mirtis nebebusianti žmonėms baisi, nes žmonės mirsiant tik gilioj senatvėje, kada gyvenimas žmogui jau jokio malonumo nebedaro ir žmogus tik nori ramumo. Žmonija galėsianti pasiekti tokio gyvenimo, kuriame visi visuomenės nariai, budami medžiaginiai apurinti, galės gerėtis gamtos grožiu, menu, mokslo išradimais ir kurti meno ir kultūros gerves.

Toks, be abejo, yra kultūros ir pažangos idealas — idealas labai tolimas ir vargiai kada nors pilnai įvykdomas, bet kultūros istorija aiškiai rodo, kad žmonija to idealo siekia ir kultūringose tautose tas idealas dalinai jau yra atsiiektas.

Tečiau, randasi ir kultūringų žmonių, kurie tą kultūros ir pažangos tikslą neigia. Garsusis XVIII amžiaus francuzų filosofas Jean Jacques Rousseau skelbė, kad kultura sugadinusi žmogų, laimingesni būvę pirmysčiai žmonės. Rousseau pataria žmonijai grįžti į tokį gyvenimą, kuriuo gyveno tie pirmysčiai žmonės. Anot Rousseau, visos civilizacijos gyvenimo nelaimės pareinancios nuo to gyvenimo nutolimo nuo gamtos, ir todėl civilizacijos gyvenimo, visus trukumus ir nelaimes galima esą pašalinti tik suprastinus civilizacijos gyvenimą, priartinus jį kiek galima arčiau prie gamtos.

Beveik tokias pat nuomones laikėsi ir garsusis rusų filosofas Levvas Tolstojus.

Mūsų mokslininkas prof. V. Čepinskis šitaip apibūdina tų filosofų tvirtinimus: „Šitas gyvenimo suprasstinimo reikalavimas, artimesnio bendravimo su gamta ilgesys, remiamis, viena, neįrodytu gamtos tobulumo tikėjimu, o antra, taip pat neįrodytais tvirtinimais, kad šiu dienų gyvenimas esąs ne tik negeresnis už praeities laikų gyvenimą, bet kai kuriais atžvilgiais dar ir blogesnis. Bet nei tokiam tikėjimui, nei tokiam tvirtinimui nėra rimto pagrindo. Gamta, be abejo, yra galinga, galima pasakyti net visagalė, jeigu imti domėn, kad jos dispo-

zicijoje neriboti energijos kiekiai, neribotas laikas ir erdvė. Bet šita galinga gamta yra akla ir žiauri, jos visi padarai toli gražu netobuli. Be to, gamta vartoja medžiagą ir energiją be jokios atodairos ir jos padarai visuomet yra suristi su medžiagos ir energijos eikvojimu ta prasme, kad tas ar kitas siek tiek tobulėsnis padaras yra tarytum ilgų bandymų patamsyje darytų vaizdų, kuris dažnai daro įspūdį, tik laimingo nuotikio šiaip jau pripuolamame ir chaotiškame jos veikime. Evoliucijos procesas yra labai vargingas ir didelių kančių procesas. Kalbėti apie laimingą žvėrių gyvenimą gamtoje nėra jokio pagrindo. Badas, baimė ir lyties geiduliai yra tie akstinai, kurie reguliuoja visą žvėrių gyvenimą. Tikėtai žinduolių ir paukščių tarpe, kada tėvai peni savo vaikus ir juos auklėja, galima pastebėti tiek tiek laimės reiškinį. Bet tai yra labai trumpas žvėries ir paukščio gyvenimo laikotarpis. Šiaip jau žvėrys yra nelaimingi padarai: juos kankina badas ir kada pasiseka po valandų ar net dienų medžiojimui ir tikėjimui ką nors pagauti, tai dažnai žvėrys persiėda ir kenčia nuo to persiėdimo. Žvėrys dažniausiai net ir gyvendamas tik naktimis, patamsyje ir darosi triukšmingi tik tada, kada juos kankina lyties geiduliai. Tokiais laikotarpiais žvėrys yra ypač nelaimingi...

„Pirmysčių žmonių gyvenimas nedaug kuom skyrėsi nuo žvėrių gyvenimo. Tie patys trys stimulai: badas, baimė ir lyties geiduliai buvo pastovūs pirmysčių žmogaus gyvenimo reiškiniai. Akmens gadybės žmonės kaulai sako, kad tie žmonės buvo kankinami įvairių ligų, ne kalbant jau apie įvairius parazitus, nuo kurių pirmysčiai žmonės kentėjo. Nedaug laimės mes randame žmonių gyvenime ir tada, kada atsiranda žemdirbystė ir prasideda civilizacija. Tiesa, bado pavojus ir priešų baimė tuomet žymiai mažėja, gyvenimas darosi labiau užtikrintas ir ramesnis, bet užtat žmogų užgula sunkus priverčiamas darbas. Mes stebimės ir gerimės piramidėmis, Egipto šventyklomis, rumais. Bet kokios žmonių minios buvo sunaikintos statant šitas piramides, šventyklas, rumus? Be to, civilizacijos pradžioje badas ir maras atsikartodavo itin dažnai. Juk ne daugiau kaip 100 metų, kai badas ir maras išvoko iš Europos. Į mus daro didelį įspūdį Romos imperija, pasaulio užkariavimas ir Romos tvarka tame pasaulyje. Bet nereikia užmiršti, kad Romos imperija buvo tik piramide, vergų ir mokesnių mokėtojų paremta, o socialinė disciplina toje imperijoje buvo galų gale palaikoma tik mirties bausme, nukryžiuojamais.“

Taip pat visai mažai laimės, anot prof. Čepinskio, žmonės turedavo ir viduramžiais, kada viešpatavo saualė ir kumštis, žmogaus asmens neliečiamybė visiskai nebuvo apdrausta. Pajėga buvo vienintelis teisėtumo pagrindas. Gyvenimo sąlygos, sveikatos žvilgsniu, buvo nepakenčiamos, visokios rusies ligos, o ypač maras, naikindavo žmones smarkiau kaip karas. Badas atsikartodavo dažnai, taip pat ir nuolatiniai kariai. Žmonės gyveno kupini baimės, bet tvirtai tikėdami laimingesniu gyvenimu anapus grabo, vaisinosi be atodairos, o į baisių vaikų mirtinumą žiūrėjo, kaip į Dievo valios reiškinį.

Mokslo išradimai, kurie prasideda XVII amžiuje, ypač gi įvairių masinių išradimų XIX amžiaus pradžioje, padaro perversmą žmonių visuomenės santvarkoj. Francuzų Didžioji Revoliucija davė impulsu visur naikinti baudžiavą ir vergiją. Prasideda gamtos jėgų naudojimas žmogaus reikams. Atsiradus masinoms ir susidarius progai su tų masinių pagalba naudoti neišsamiama gamtos energiją, darbui gauti, nustojo reikėms gyvulių ir žmonių gyvoji jėga kaip darbo ištekliaus per tukstančius metų vartojamas. Kartu su vergovės panaikinimu eina žymus žmonių buklės gerėjimas. Del įvairių išradimų gamtos ir medicinos mokslų srity pasidarė galima kova su įvairiomis limpamomis ligomis, tokios ligos kaip maras, raupai, cholera, šiltinės ir įvairios kitokios, šiandien jau visai išnyko kultūringuose kraštuose; žymiai pagerėjo sanitarinės miestų gyventojų ir darbininkų sąlygos. Visuose kultūringuose kraštuose labai sumažėjo vaikų mirtinumas, gimimų skaičius taip pat sumažėjo, nes kultūringi žmonės vaisinasi atsitiurėdami ir ekonomines sąlygas ir galimybę tinkamai vaikus išauklėti. Pakilus kultūrai, žmonių žiaurumas žymiai sumažėjo. Visuose kultūringuose kraštuose panaikintos fizinės pabaudos, eina arši kova del mirties bausmės panaikinimo. Žmonių tarpusavio santykiai pasidarė daug švelnesni.

(Bus daugiau)

Aš Klausiu...

Aš klausiu jus, beržai žalieji, Kodel taip linguojat šakas; Paputis mažiausiam vėjeliui, Tuoj beriate šaltas rases?

Aš klausiu jus, žaliuosius pušys, Kur auga kalnely retai, Ir šile, tu senas, liudnis, Ko ošiat per amžius graudžiai?

Aš klausiu kalėjimų sienas, Tas niurias, drėgnas ir baisias; Kodel ten vaitoja kasdieną Ištremta gyvybė jauna?

Aš klausiu jus, kryžiai prie kelio, Kiek kartų jus girdit raudas; Kiek kartų vaitoja motušės Ir laužo be kraujes rankas?

Ko tylite, beržai tie pušys, Ir vėl taip pat šlapat liūdnei? Ko kurčios, kalėjimų sienos, Vėl snaudžiat be balso ramiai?

Aš noriu išgirsti iš jusų Nors mažą dalelę kančių: Ka tamsiąją naktį girdėjot, Kiek mirė, prieš rytą draugų?... 1929 m. Jonas Narbutas.

SKRISKIT, DAINOS.

Skriskit, dainos, iš krutinės, Pralinksėms laukai; Juoksis miškas, juoksis girios, Sutrupės ledai.

Ei, vėjeli, putėjėli, Ei, tamsi giria; Gauski, užki, netylėki—Tuoj pakils audra.

Laužki ledą nuo krutinės, Kylanči banga; Suskambės laisva galinga Užmiršta daina. Jonas Narbutas.

100